

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Vidaus audito vaidmuo ir klientų lėšų apsauga elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigose

Spalis, 2021

Renginių ciklas

1	MOKĖJIMO PASLAUGŲ TEIKIMO AKTUALIJOS	RUGSĖJO 30 D.
2	ORGANIZACINĖ ĮSTAIGOS STRUKTŪRA IR VALDYMAS	SPALIO 12 D.
3	EPI IR MĮ ATSKAITOMYBĖS AKTUALIJOS IR SĄSKAITŲ ATIDARYMO KREDITO ĮSTAIGOSE PROBLEMATIKA	SPALIO 19 D.
4	VIDAUS AUDITO VAIDMUO ĮSTAIGOJE IR KLIENTŲ LĖŠŲ APSAUGA MOKĖJIMO IR ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ĮSTAIGOSE	SPALIO 26 D.

1 VIDAUS AUDITO VAIDMUO IR TINKAMAS FUNKCIJOS ĮDIEGIMAS EPI/MĮ

2 KLIENTŲ LĖŠŲ APSAUGA EPI/MĮ

Vidaus auditas: apibrėžimas

Vidaus auditas –

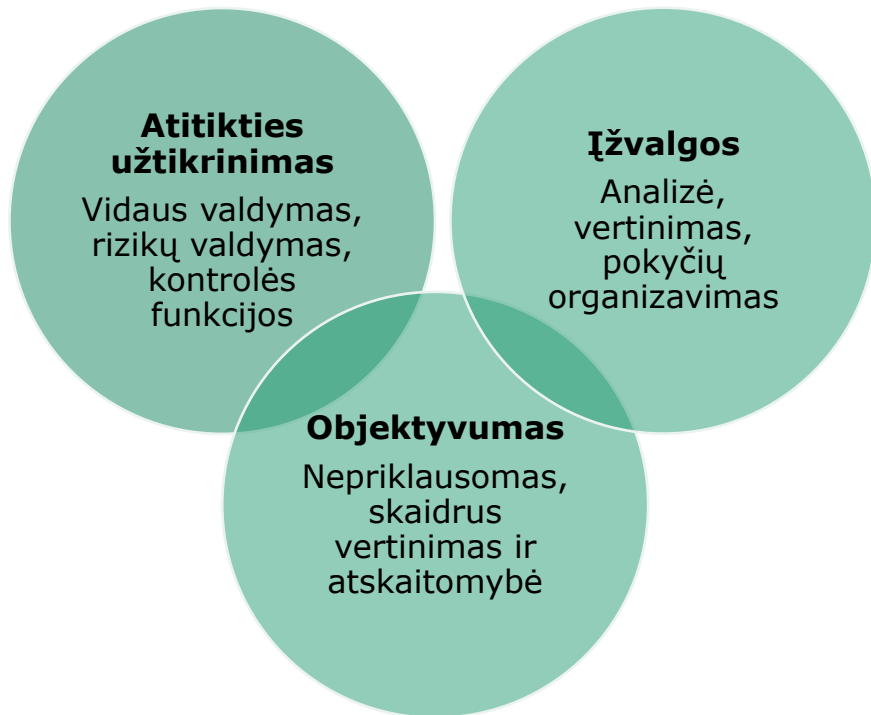
nepriklausoma, objektyvi užtikrinimo ir konsultavimo veikla, skirta teikti naudą organizacijai ir gerinti jos veiklą.

Vidaus auditas prisideda prie organizacijos tikslų įgyvendinimo, sistemingai ir visapusiškai vertindamas ir padėdamas gerinti organizacijos valdymo, rizikos valdymo ir kontrolės procesų veiksmingumą.

The Institute of Internal Auditors

Vidaus audito kuriama vertė įstaigai

- ✓ Aukšta reputacija
- ✓ Procesų efektyvinimas
- ✓ Tvarus augimas
- ✓ Turto apsauga
- ✓ Tobulėjimo palaikymas

Pareiga EPI / MĮ užtikrinti VA funkcijos vykdymą

LR Elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo 28 str. 6 p.

LR Mokėjimo įstaigų įstatymo 22 str. 6 p.

LR Finansų įstaigų įstatymo 23 straipsnyje yra įtvirtinta, kad finansų įstaigos vidaus kontrolę turi užtikrinti nepriklausoma ir tinkamai veikianti vidaus audito tarnyba

Detalizuoti reikalavimai

Lietuvos banko valdybos 2020 m. liepos 23 d. nutarimu Nr. 03-106 patvirtintame apraše „Dėl elektroninių pinigų įstaigų ir mokėjimo įstaigų valdymo sistemos ir gautų lėšų apsaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo“ IV skyriuje (įsigaliojo nuo 2021 m. sausio 1 d.).

Pagrindiniai principai:

NEPRIKLAUSOMUMAS

OBJEKTYVUMAS

PROFESIONALUMAS

EPĮ / MĮ

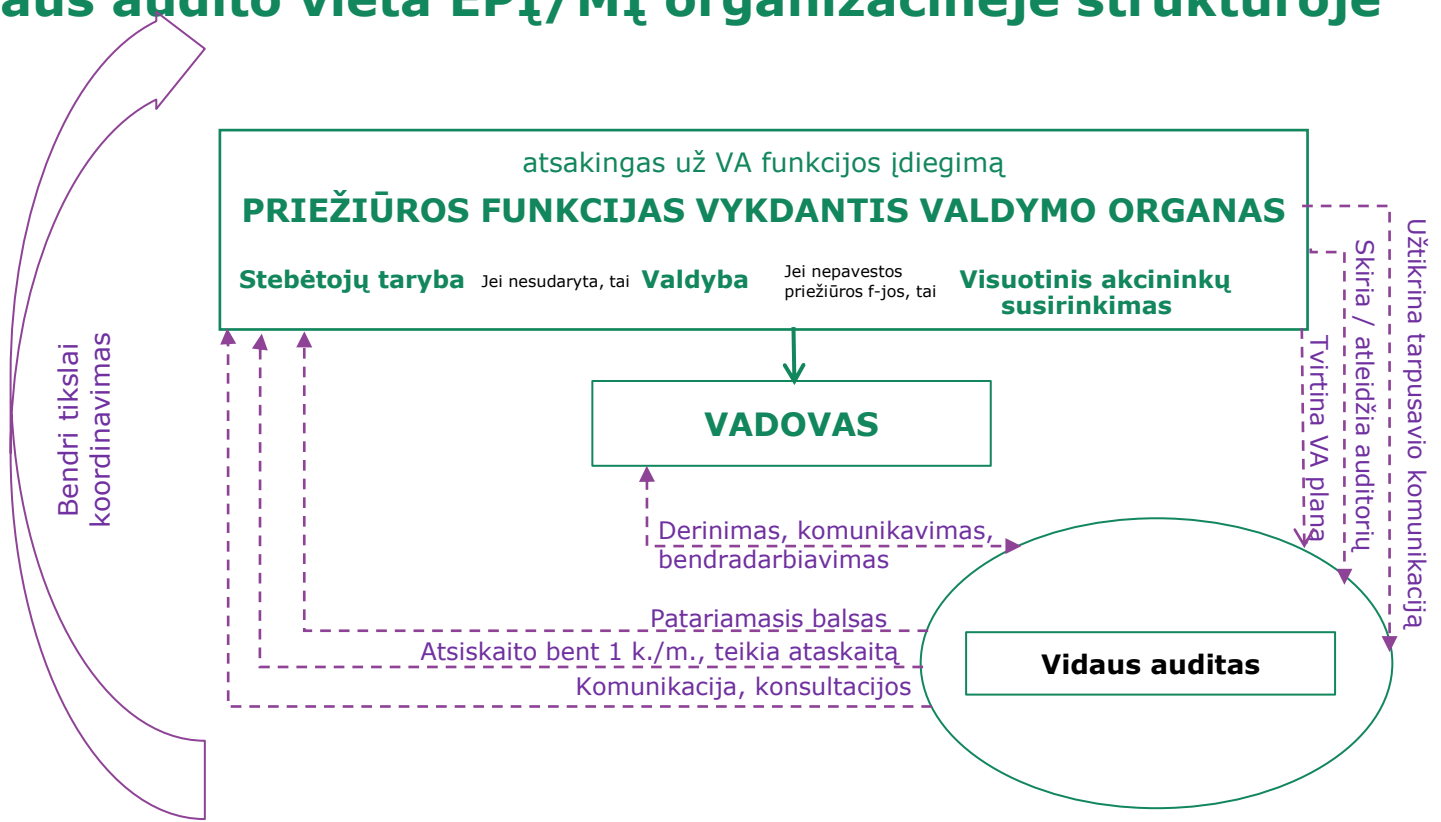
- ✓ Užtikrina sąlygas tiesioginiam bendradarbiavimui su priežiūros valdymo organu;
- ✓ Nedaro poveikio pasirenkant vidaus audito apimtį, atliekant užduotį ir pateikiant užduoties rezultatus;
- ✓ Užtikrina, kad nebūtų priskirtos kitos pareigos ir atsakomybės;
- ✓ Užtikrina, prieigą prie dokumentų, naudojamąsi personalo paslaugomis, finansiniais ištekliais, materialiuoju turtu.

VIDAUS AUDITORIUS

- ✓ Nešališkas, nesivadovauja išankstine nuomone, vengia bet kokio interesų konflikto;
- ✓ Nesiima vertinti veiklos, už kurią EPĮ/MĮ buvo atsakingas praėjusį laikotarpį;
- ✓ Turi tinkamą kvalifikaciją / žinias / kompetencijas;
- ✓ Nenutrūkstamai tobulina profesines žinias.

SVARBU: *Vidaus auditorius EPĮ / MĮ negali atlikti kitų veiklos funkcijų*

Vidaus audito vieta EPI/MI organizacinėje struktūroje

Vidiniai EPI/MI dokumentai, reglamentuojantys vidaus audita

□ Vidaus audito politika / strategija

- Tikslai;
- Apimtys;
- Sudėtis;
- Kompetencija;
- Veiklos standartai;
- Atsakomybės ir įsipareigojimai (tiek vadovybės, tiek auditoriaus)
- Vieta organizacijoje;
- Vidaus komunikacija / ryšiai su kitais padaliniais.

□ Vidaus audito procedūros

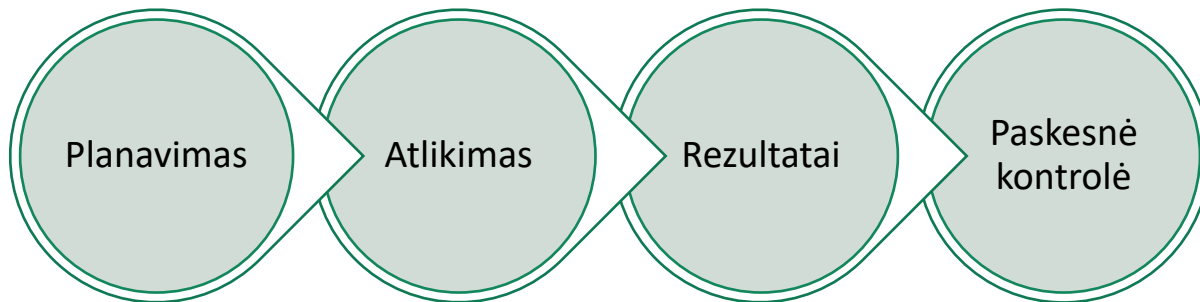
- Vidaus audito procesų detalizavimas;
- Vykdyto būdai;
- Faktorai, nulemiantys procesų dažnį;
- Dokumentavimo reikalavimai;
- Kiti.

□ Kiti vidaus audito dokumentai

- Vidaus auditoriaus (-ių) pareigybės aprašymai ar pan.

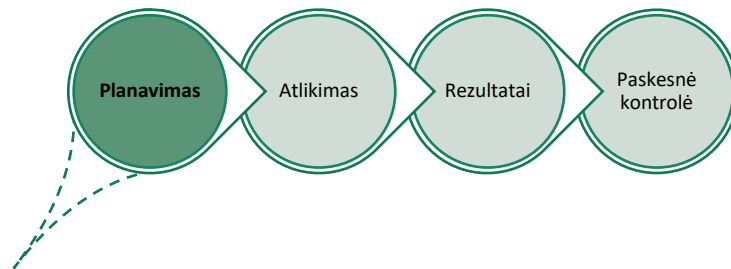

Vidaus audito procesas ir procedūros

Taikoma atsižvelgiant į EPI/MĮ veiklos pobūdį, verslo modelį, būdingas rizikas, veiklos mastą, sudėtingumą, etc.

Vidaus audito procesas: planavimo procedūra I

Nepriklausomas ir rizika pagrįstas sprendimas

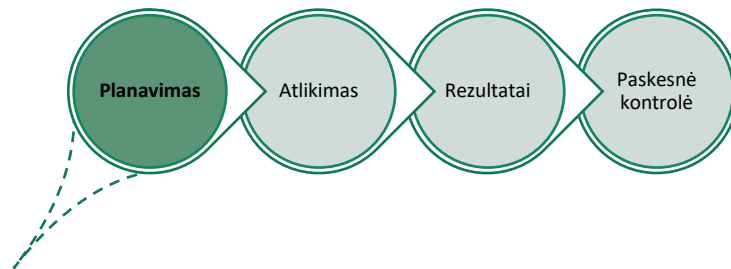
- Priimamas atsižvelgiant į EPI/MĮ rizikos valdymo sistemą: nustatytus rizikos apetito lygius, būdingiausias rizikas, verslo pobūdį, etc.;
- Sprendimo neturi įtakoti vadovybė (galimas konsultavimasis su rizikos valdytojais);
- Ilgalaikis.

Nustatyti prioritetai

- Suderinami poreikiai ir galimybės (galimi papildomi išorinių vertinimų sprendimai).
- Įvertinamos svarbiausios sritys, atsižvelgiant į praėjusį laikotarpį audituotas sritis, pvz.:
 - PP/TF rizikos valdymas;
 - Vidaus valdymas ir procedūros;
 - Rizikų valdymo ir vidaus kontrolės efektyvumas;
 - Klientų lėšų apsaugos tinkamumas;
 - Atitikties f-jos įgyvendinimas;
 - Kapitalo užtikrinimo ir skaičiavimo procedūros;
 - Svarbiausių (operacinės ir IT, cyber) rizikų valdymas;
 - Funkcijų perdavimo trečiosioms šalims rizikos valdymas;
 - Duomenų apsaugos procedūrų užtikrinimas.

Vidaus audito procesas: planavimo procedūra II

Dokumentuota ir patvirtinta

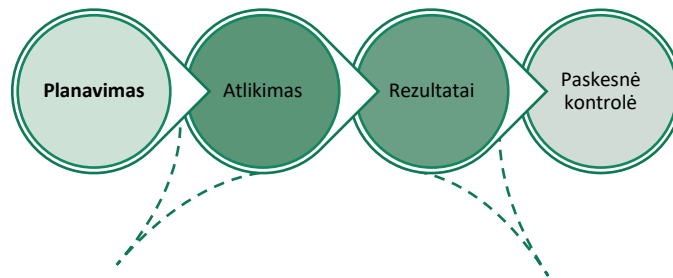
- Tikslai, apimtis, trukmē, ištekliai;
- EPI/MĪ priēžiūros organo patvirtinimas.

Gali būti koreguojamas

- Pagal poreikj, atsižvelgus j pasikeitusias aplinkybes (verslo modelio, naujas paslaugas, būdingos rizikos pasikeitimus);
- Gali būti atsisakoma suplanuotų auditų, papildoma naujas ar pan.

Vidaus audito procesas: atlikimas ir rezultatai

Informacijos rinkimas, tikrinimas, vertinimas, etc.

- Turi būti sudarytos sąlygos prieigai prie visos būtinos informacijos.

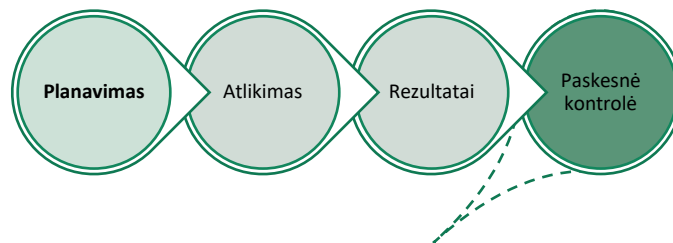
Ataskaitos projektas

- Suderinamas su padalinio, kuriame buvo vykdomas auditas, atsakingu darbuotoju.

Galutinė ataskaita

- Aiški, objektyvi, konstruktyvi;
- Nurodyti tikslai, apimtis, išvados, rekomendacijos.

Vidaus audito procesas: paskesnė kontrolė

Trūkumų pašalinimo planas

- Parengiamas atsižvelgiant į audito nustatytus trūkumus ir pateiktas rekomendacijas;
- Nustatomos įgyvendinimo datos, atsakingi vykdytojai;
- Valdymo organų patvirtinimas;
- Vidaus auditoriaus patvirtinimas.

Įgyvendinimo kontrolė

- Vidaus auditorius: įgyvendinimo stebėseną;
- Vidaus auditorius: įvykdymo įvertinimas.

Vidaus audito funkcijos perdavimas kitiems asmenims

EPI/MĮ apie perduodamą vidaus audito funkciją (*outsourcing*) **neprivalo pranešti priežiūros institucijai**, tačiau **turi pareigą užtikrinti**, kad vidaus audito funkciją perdavus vykdyti išorės paslaugų teikėjams **būtų vykdomi visi šiai funkcijai taikomi reikalavimai**.

Steigti etatą

PROS

- Galimybė nenutrūkstamai stebėti vykstančius procesus ir progresą;
- Tikimybė tiksliau ir greičiau identifikuoti problemines sritis;
- Užtikrintas procesų tęstinumas;
- Prisidėjimas patariamuoju balsu priimant sprendimus Įstaigos viduje.

CONS

- Tikimybė patirti kontrolės funkciją atliekančios vykdomosios valdžios spaudimą ir prarasti nepriklausomumą;
- Galimybė susipažinti su aplinkybėmis gali apsunkinti objektyvumo faktorių;
- Galimas aukščiausios kokybės neužtikrinimas dėl žinių iš skirtingų audituojamų sričių stokos;
- Išaugę kaštai.

AR

pirkti paslaugą?

PROS

- Užtikrintas nepriklausomumas ir objektyvumas;
- Galimybė gauti paslaugą iš įvairių sričių profesionalų;
- Mažesni kaštai.

CONS

- Rizika neteisingai įvertinti prioritetines VA sritis;
- Tikimybė neužtikrinti procesų tęstinumo;
- Gali būti prarandamas patariamasis auditoriaus balsas priimant kasdieninius vidaus sprendimus.

Vidaus auditas vs. nepriklausomas vertinimas

Nepriklausomas vienos srities vertinimas \neq vidaus audito funkcijos vykdymo užtikrinimas:

Pagrįstumas
rizikomis,

kompleksiškumas,
tęstinumas

Tikslas,
užsakovai

	Planavimas	Atlikimas	Rezultatai	Paskesnė kontrolė	Pagrįstumas rizikomis,	kompleksiškumas, tęstinumas	Tikslas, užsakovai
Vidaus auditas	✓	✓	✓	✓	✓	✓	priežiūra
Vertinimas	✗	✓	✓	✗	✗	✗	kontrolė

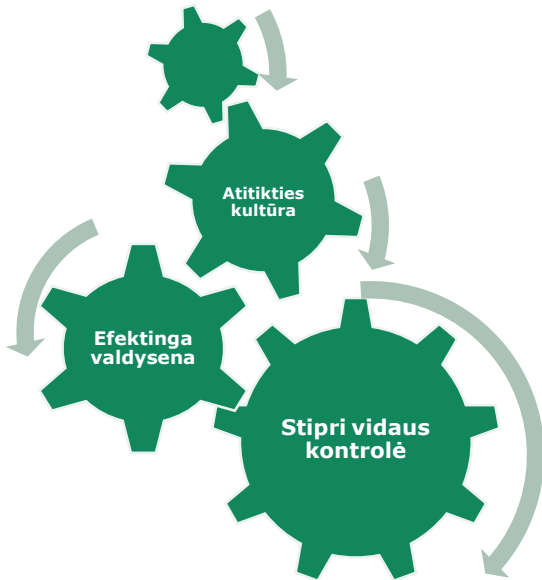
Netinkama vidaus audito alternatyvai

Tinkama papildoma priemonė

LB priežiūros kryptis – EPI/MĮ rinkos brandos stiprinimas

Lietuvos banko veiksmai:

- ✓ Reikalavimų detalizavimas:

LBV 2020 m. liepos 23 d. nutarimas Nr. 03-106 „Dėl elektroninių pinigų įstaigų ir mokėjimo įstaigų valdymo sistemos ir gautų lėšų apsaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo“.

- ✓ Vadovų dėmesio atkreipimas:

2021 m. gegužės 14 d. lūkesčių raštas „Dėl elektroninių pinigų įstaigų ir mokėjimo įstaigų veiklos valdymo, vidaus kontrolės ir atitikties kultūros stiprinimo“.

- ✓ Teminių analizių vykdymas:

Vidaus audito funkcijos įdiegimo EPI/MĮ tinkamumo analizė.

Apibendriname

**Tinkamas vidaus
audito funkcijos
įdiegimas EPI/MĮ**

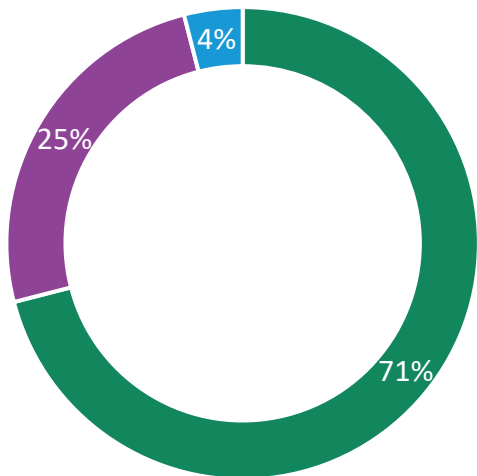
- ✓ **Išlaikomi pagrindiniai principai:** nepriklausomumas, objektyvumas, profesionalumas;
- ✓ **Tinkamai inkorporuota į organizacinę struktūrą:** nepriklausomas, bet neizoliuotas;
- ✓ **Tinkamas vidaus reglamentavimas:** patvirtinti vidaus dokumentai;
- ✓ **Tinkamai vykdomų procedūrų visuma:** planavimas, atlikimas, rezultatų pateikimas ir kontrolė.

1 VIDAUS AUDITO VAIDMUO IR TINKAMAS FUNKCIJOS ĮDIEGIMAS EPI/MĮ

2 KLIENTŲ LĖŠŲ APSAUGA EPI/MĮ

Tam tikriems rinkos dalyviams išlieka didelė veiklos tęstinumo rizika dėl alternatyvios klientų lėšų sąskaitos neturėjimo

ĮSTAIGŲ LAIKOMOS KLIENTŲ LĖŠOS KREDITO ĮSTAIGOSE, 2021 M., PROC.

- Lėšos Europos Sąjungos kredito įstaigose iki pareikalavimo
- Lėšos Lietuvos banke
- Investicijos į saugų, likvidų turtą

ĮSTAIGŲ SKAIČIUS, KURIOS TURI VIENĄ SĄSKAITĄ, 2021 M., VNT.

29
ĮSTAIGOS

Turi vienintelę sąskaitą, kurioje laikomos klientų lėšos

17
ĮSTAIGŲ

Didžioji dalis jų yra atidarytos Lietuvos banke

Įžvalgos

- Dauguma įstaigų pasirinko laikyti lėšas kredito įstaigose ir Lietuvos banke
- Investicijos į saugų ir likvidų turtą vis dar nepopuliarios
- 29 rinkos dalyviai neturi alternatyvų klientų lėšoms laikyti, o Lietuvos banke esanti sąskaita išlieka svarbia šių rinkos dalyvių veiklos dalimi.

Lietuvos banko nutarimas detaliau paaiškina klientų lėšų apsaugos reikalavimus

SVARBUS AIŠKINAMASIS NUTARIMAS | Lietuvos banko valdyba 2020 m. liepos 23 d. priėmė naują nutarimą Nr. 03-106 „Dėl elektroninių pinigų įstaigų ir mokėjimo įstaigų valdymo sistemos ir gautų lėšų apsaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo“.

- **Sutarties sąlygos** | Sutarties dėl lėšų saugojimo sąskaitos arba sutarties dėl vertybinių popierių saugojimo sąskaitos atidarymo sąlygose, įskaitant šių sutarčių priedus (arba patvirtinime/susitarime), turi būti įtvirtintos privalomosios sąlygos;
- **Turtas į ką galima investuoti kliento lėšas** | Nurodomos nuostatos apibrėžiančios, kas yra laikoma saugiu, likvidžiu ir mažos rizikos turtu, į kurį gali būti investuojamos klientų lėšos;
- **Įstaigos valdymo organo patvirtintos klientų lėšų valdymo procedūros** | Vidaus kontrolės procedūros turi būti nurodyta, kokioms lėšoms, kuris būdas yra taikomas, sutikrinimo procedūros atlikimo periodiškumas;
- **Klientų lėšų apsauga veikiant per tarpininką** | Nustatomi klientų lėšų apsaugos reikalavimai įstaigai veikiant per tarpininką;
- **Nuosavų lėšų laikymo klientų sąskaitoje atvejai (išimtys)** | Nustatomi atvejai, kai laikinai nuosavos lėšos gali būti klientų sąskaitose.

Klientų lėšų saugojimo reikalavimų pagrindiniai akcentai

PAGRINDINĖS NUOSTATOS

KLIENTŲ LĖŠŲ SAUGOJIMO SĄSKAITA

- centriniame banke (t.y. Lietuvos banke arba kitos valstybės narės) ar
- kredito įstaigoje (Lietuvos Respublikos kredito įstaigoje (įskaitant užsienio valstybės kredito įstaigos filialą, įsteigtą Lietuvos Respublikoje), kitos valstybės narės kredito įstaigoje (įskaitant sąskaitą, atidarytą pagal indėlio, išskyrus neatšaukiamą terminuotąjį indėlį, sutartį).

MOKĖJIMO SĄSKAITA

- bet kuriame banke ar El. pinigų/mokėjimo įstaigoje ir skirta tik mokėjimams vykdyti MĮ nustatytais terminais ar
- ta pati lėšų saugojimo sąskaita, jeigu atidaryta įstatymuose nustatytuose kredito įstaigose ir yra įstatyme nustatytos nuostatos.

MOKĖJIMO PASAUGOS PER TARPININKĄ

- lėšos laikomos Įstaigos vardu atidarytoje lėšų saugojimo sąskaitoje; užtikrinama saugotinos sumos likutis, informacijos apsikeitimo ir vidaus kontrolės procedūros

MOKĖJIMO PASLAUGOS GRYNAISIAIS

- privalo pervesti klientų lėšas ar atitinkamą nuosavų lėšų sumą ne vėliau kaip kitos darbo dienos pabaigoje į lėšų saugojimo sąskaitą

SVARBŪS AKCENTAI

- nuosavos lėšos gali būti laikomos šioje sąskaitoje tam tikrais atvejais, nurodytais nutarimo 32 punkte.
- tačiau nurodytų nuosavų lėšų dydis lėšų saugojimo sąskaitoje turi būti nuolatos vertinamas. Įstaiga turi taikyti vidaus kontrolės procedūras, skirtas elektroninių pinigų turėtojų ir (arba) mokėjimo paslaugų vartotojų lėšų apsaugos reikalavimams užtikrinti
- vykdomi tik klientiniai mokėjimai

Klientų lėšų apsaugos reikalavimai. Investavimas į saugų, likvidų ir mažos rizikos turtą (1/3)

- **VIDAUS KONTROLĖ** | Investuoti remiantis **kolegialaus valdymo organo patvirtinta investavimo politika**, nustatyti minimalūs reikalavimai jai;
- **DĖL IŠVESTINIŲ PRIEMONIŲ NAUDOJIMO** | Galima naudoti išvestines finansines priemones investicijų portfelio rizikai valdyti, savo sąskaita vykdydama išvestinių finansinių priemonių sandorius ir prisiimdama iš jų kylančią riziką);
- **NAUJAS APIBRĖŽIMAS** | keičiamos nuostatos apibrėžiančios, kas yra laikoma **saugiu, likvidžiu ir mažos rizikos turtu** (suderiname su ES teisės aktų reikalavimais)

Investavimas į saugų, likvidų ir mažos rizikos turtą (2/3). Naujas nutarimas pakeitė turto klases, į kurias įstaiga gali investuoti

SENAS

- Grynieji pinigai
- Investicijos į skolos VP ir suderintojo kolektyvinio investavimo subjekto investiciniai vienetai
- Terminuotieji indėliai iki 1 m.

NAUJAS

- Investicijos į skolos VP ir suderintojo kolektyvinio investavimo subjekto investiciniai vienetai – **saugus, likvidus ir mažos rizikos turtas***
- Indėliai, išskyrus neatšaukiamą terminuotąjį indėlį – **atskira saugojimo sąskaita**

*Pagal naują redakciją reitingas siejamas su emitentu (Įstaigos negalės investuoti į įmonių skolos vertybinių popierių žemesnio nei A reitingo).

Investavimas į saugų, likvidų ir mažos rizikos turtą (3/3). Naujas nutarimas detaliau apibrėžia saugų, likvidų ir mažos rizikos turtą

Saugiam, likvidžiam ir mažos rizikos turtui* priskiriami:

- skolos vertybiniai popieriai, kuriems pagal 2013-06-26 EP ir ET reglamento Nr. 575/2013 dėl prudencinių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms III dalyje išdėstytos II antraštinės dalies 2 skyrių taikomi 0, 20, 50 proc. rizikos koeficientai;
- suderintojo kolektyvinio investavimo subjekto, investuojančio tik į aukščiau nurodytus skolos vertybinius popierius, investiciniai vienetai;
- skolos vertybiniai popieriai, suderintojo kolektyvinio investavimo subjekto investiciniai vienetai, kurie neatitinka Aprašo 36.1. ir 36.2 papunkčiuose nustatytų reikalavimų, jei jie buvo įsigyti iki 2020 m. gruodžio 31 d. ir atitiko įsigijimo metu galiojusią teisės aktų reikalavimus.

*Pasikeitus 2006/49/EB direktyvai, jos I priedo 14 punkte išdėstytos nuostatos perkeltos į CRR 575/2013. CRR IV priede yra pateikiama atitikties lentelė, pagal kurią 2006/49/EB direktyvos I priedo 14 punkto nuostatos perkeliamos į CRR 336 (1,2,3 dalis), CRR 336 (1) pateikta lentelė nukreipia į standartizuotą kredito rizikos vertinimo metodą, kuris yra aprašytas CRR trečioje dalyje išdėstytos II antraštinės dalies 2 skyriuje.

Klientų lėšų, kurios turi būti apsaugotos, sumos apskaičiavimas įstaigoms kelia praktinių iššūkių

AIŠKINAMASIS NUTARIMAS | 2018 m. gruodžio 20 d. Lietuvos banko valdyba priėmė nutarimą Nr. 03-259 „dėl elektroninių pinigų įstaigų ir mokėjimo įstaigų priežiūrai skirtų finansinių ir veiklos ataskaitų sudarymo, šių ataskaitų ir kitos informacijos teikimo Lietuvos bankui tvarkos aprašo ir priežiūrai skirtų ataskaitų formų patvirtinimo“.

NUTARIMO 21 PUNKTAS | Elektroninių pinigų turėtojų ir (arba) mokėjimo paslaugų vartotojų lėšų, kurios turi būti apsaugotos, sumą ataskaitinio laikotarpio pabaigoje sudaro:

iš elektroninių pinigų turėtojų už leistus elektroninius pinigus ir (arba) tiesiogiai iš mokėjimo paslaugų vartotojų arba iš kitų mokėjimo paslaugų teikėjų **iki praėjusios darbo dienos pabaigos gautos ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje vis dar turimos lėšos mokėjimo operacijoms vykdyti**

gautinos lėšos, kai elektroninių pinigų turėtojams buvo išleisti elektroniniai pinigai, o lėšos bus gautos penktą darbo dieną ar vėliau

Klientų lėšų, kurios turi būti apsaugotos, sumos apskaičiavimas įstaigoms kelia praktinių iššūkių

SANTYKIS

Likučiai Saugojimo sąskaitose (EM008_01) \geq Saugotina suma (EM008_05)

Klientų lėšų apsaugos principas – klientų lėšos saugomos nuo to momento, kai jos yra EPI / MĮ žinioje iki to momento, kai jos perduodamos kitam MPT, kuris turi pareigą užtikrinti šių lėšų apsaugą (pvz., mokėtojo MPT perduoda šias lėšas mokėtojo nurodyto gavėjo MPT) ir (arba) faktiškai išduotos klientui (pvz., bankomate išduodamos grynaisiais pinigais).

Turimos lėšos – 1) be klientų lėšų, esančių klientų sąskaitose, taip pat apima ir lėšas, kurios dar nėra įskaitytos į klientų sąskaitas, bet įstaiga jas jau gavo arba jau yra nurašytos nuo kliento sąskaitos, tačiau pačios įstaigos dar nėra inicijuotas mokėjimas jas pervesti; **2)** neįskaitomos ataskaitinę dieną gautos klientų lėšos.

Likučiai Saugojimo sąskaitose. Lėšų pervedimai tarp sąskaitų – 1) visa pervedimų suma atvaizduojama 9.2. eil. „Gautinos sumos iš kitų elektroninių pinigų leidėjų ir (arba) mokėjimo paslaugų teikėjų“, pridėdant šių sumų iššifravimą. 2) ataskaitinę dieną inicijuotos iš kitų sąskaitų (pvz., mokėjimo sąskaitų, atidarytų MĮ/EPI) į Lėšų Saugojimo sąskaitas, bet dar ataskaitinę dieną neužskaitytos į jas, šios sumos skaičiuojant santykį turėtų būti neįskaitomos į likučius Saugojimo sąskaitose (nes ataskaitinę dieną dar neatitiko įstatyminio reikalavimo laikyti šias lėšas Saugojimo sąskaitose)

Investicijos į skolos vertybinius popierius - imama skolos vertybinių popierių portfelio, kuris įsigytas už klientų lėšas, įsigijimo vertė (pajamos yra įstaigos turtas)

Lietuvos bankas taip pat imasi veiksmų dėl klientų lėšų sąskaitų tiek licencijavime, tiek priežiūros prasme

MOKĖJIMŲ ĮSTATYMAS | EPI/MI turi teisę kreiptis į kredito įstaigą dėl mokėjimo sąskaitos atidarymo ir naudotis ja tokiu mastu, kad galėtų netrukdomai ir veiksmingai teikti mokėjimo paslaugas savo klientams

PRAKTIKOJE | Įstaigos susiduria su sunkumais atsidaryti ir (arba) turėti pakankamą prieigą prie mokėjimų sąskaitų (tiek „ūkinių“, tiek klientų lėšų sąskaitų) kredito įstaigose, kad EPI/MI galėtų teikti mokėjimo paslaugas;

ĮSIPAREIGOJIMAS | Licencijavimo metu nepateikus įrodymų, patvirtinančių klientų lėšų apsaugą, **Lietuvos bankas įpareigoja*** Įstaigą iki licencinių finansinių paslaugų teikimo pradžios Lietuvos bankui pateikti su kredito įstaiga sudarytos sutarties, patvirtinančios mokėjimo paslaugų vartotojų lėšų apsaugą, kopiją;

REAGAVIMAS | Lietuvos bankas pradėjo reaguoti į kredito įstaigų pateiktus pranešimus, organizuoja susitikimus, teikia rekomendacijas tiek kredito įstaigoms, tiek EPI / MI.

Tyrimų metu identifikavimome nemažai klaidų, kurias įstaigos daro dėl silpnos vidaus kontrolės (1/2)

DRAUDŽIAMA SAUGOTI KLIENTŲ LĖŠAS EPI

- **ATIDARYTA SĄSKAITA EPI** | EPI ar MI atsidaro klientų lėšų saugojimo sąskaitas kitoje EPI, kuri netiesiogiai laiko kredito įstaigoje klientų lėšų saugojimo sąskaitą kredito įstaigoje ir tai laiko tinkamu klientų lėšų saugojimu.

NEATSIŽVELGTA Į SUTARTIES SĄLYGAS

- **NĖRA SĄLYGŲ** | EPI ar MI, sutarę žodiniu susitarimu su kredito įstaigos atstovais, atsidaro sąskaitą kredito įstaigoje ir laiko ten klientų lėšas, tačiau nepasitikrina, kad pačiose sutarties sąlygose nėra įtrauktų punktų, kurie nustato klientų lėšų apsaugą kaip to reikalauja teisės aktai.
- **ĮRODYMŲ NEGALI PATEIKTI** | EPI ar MI tikina, kad banko atstovai susitikimo metu sakė, kad sąskaita atitinka klientų lėšų saugojimo sąskaitos reikalavimus, todėl jie klientų lėšas ten ir saugo, tačiau pateikti kažkokių įrodymų (susirašinėjimo el. laiškais ar kitomis komunikavimo priemonėmis) pateikti negali.
- **NESIGILINA Į PAČIĄ SUTARTĮ** | EPI ar MI (ypač naujai besisteigiančioms) sunku atsidaryti sąskaitas bankuose, tad jie kartais patiki kas buvo pasakyta žodžiu ir labai nesigilina į tai kas parašyta sutartyje.

LAIKOMOS NUOSAVOS LĖŠOS

- **NUOSAVO LĖŠOS LAIKOMOS KLIENTŲ SĄSKAITOJE** | Klientų lėšų saugojimo sąskaitose EPI ar MI laiko savo nuosavas lėšas (miksuoja su klientų lėšomis), taip šiek tiek savotiškai apsidrausdamos, kad jei įvyktų EPI ar MI sąskaitų areštas ar išieškojimas ir pan., tokiu būdu nuosavos įstaigos lėšos esančios klientų lėšų saugojimo sąskaitoje liktų saugios.
- **TEIKIAMA NETEISINGA INFORMACIJA** | Įstaigos komentuoja, kad laiko ten tik komisinius mokesčius, tačiau tyrimų metu paaiškėja, kad klientų lėšų saugojimo sąskaitoje laikomi ne tik komisiniai (arba komisiniai nėra išvedami periodiškai, kaip kad įstaiga yra nusimačiusi tvarkose).

Tyrimų metu identifikavimome nemažai klaidų, kurias įstaigos daro dėl silpnos vidaus kontrolės (2/2)

TECHNINIAI (IT) SUTRIKIMAI

- **PAPILDOMA VIDAUS KONTROLĖ REIKALINGA** | Įstaigos pasikliauja technologijomis ir pasitaiko, kad sistemos dienos pabaigoje neperveda klientų lėšų į saugojimo sąskaitą. Todėl svarbu įstaigoms nusistatyti ir papildomą priežiūrą šioje srityje, kad būtų gaunami pranešimai apskaitos už mokėjimus atsakingam vadovui ir pan. Įstaigos turėtų matyti kasdienį pokytį ir sekti ar klientų lėšos yra tinkamai išvedamos į saugojimo sąskaitą.

SKIRTINGŲ VALIUTŲ KLIENTŲ LĖŠŲ SAUGOJIMO SĄSKAITOS

- **SĄSKAITOS VIENA VALIUTA NEUŽTENKA** | EPĮ ar MĮ turi saugojimo sąskaitą atidarytą kredito įstaigoje tik viena valiuta (pvz. EUR), bet mokėjimus vykdo ir kitomis valiutomis, kurioms neturi atsidariusios klientų lėšų saugojimo sąskaitų.
- **DĖL IŠLAIDŲ NAUDOJA KITAS SĄSKAITAS** | Įstaigos nenorėdamos patirti konversijos išlaidų (kas vakarą konvertuojant kitą valiutą į eurus ir klientų lėšas pervedant į saugojimo eurinę sąskaitą), kita valiuta esančias klientų lėšas dažniausiai saugo kitose EPĮ atidarytose sąskaitose.

VIENA KLIENTŲ LĖŠŲ SĄSKAITA

- **REIKIA TURĖTI ALTERNATYVŲ** | Nemažai EPĮ / MĮ turi tik vieną klientų lėšų sąskaitą, o tai kelia didelę riziką neapsaugoti tinkamai klientų lėšų, jei ši sąskaitą būtų uždaryta kredito įstaigos ar centrinio banko iniciatyva.

Tačiau yra daug gerų bendradarbiavimo pavyzdžių, kurie turėtų dažniau būti naudojami praktikoje

BENDRADARBIAVIMO PAVYZDYS

- **ĮSTAIGA PATI PRANEŠA APIE PAŽEIDIMĄ** | Rinkoje atsiranda atvejų kai įstaigos pačios praneša, jog nustatė tam tikrų trūkumų, atskiriant ir apsaugant klientų lėšas.
- **KLAIDAINGAS SAUGOTINOS SUMOS DYDIS** | Nustatytas atvejis kai mūsų prižiūrimos Įstaigos partnerio (kitos EPI), kurį Įstaiga pasitelkia klientų mokėjimams atlikti, bet ne saugoti klientų lėšas, buvo nustatytas nesutapimas tarp pačioje partnerio sistemoje pateikiamų duomenų apie įvykdytus klientų mokėjimus su iš partnerio gautais „popieriniais“ išrašais iš minėtos mokėjimo sąskaitos, kas kelių dienų laikotarpiu įtakojo saugotinos sumos dydį.
- **IŠTAISYTA KLAIDA** | Taigi Įmonė pakeitė procedūras, kuriomis vadovaujasi, sekdamą realius klientų lėšų likučius pas partnerį ir minėtas, pastebėtas klientų lėšų trūkumas buvo operatyviai taisomas bei jau yra pašalintas.
- **PARODO VEIKIANČIUS ĮSTAIGOS VIDAUS KONTROLĖS PROCESUS** | Bendradarbiavimas reguliatoriui parodo, jog įstaiga sugeba identifikuoti klaidas ir jas pataisyti savo iniciatyva.

Dažniausiai užduodami klausimai

AR KLIENTŲ LĖŠOS EL. PINIGŲ ĮSTAIGOS SĄSKAITOJE, ATIDARYTOJE KREDITO ĮSTAIGOJE, IKI 100 TŪKST. EUR YRA DRAUDŽIAMOS INDĖLIŲ DRAUDIMU PAGAL IĮIDĮ?

AR ĮSTAIGA GALI SUDARYTI SUTARTĮ SU KREDITO ĮSTAIGA NE SAVO VARDU, O KITOS ĮSTAIGOS VARDU?

AR GALIMA LAIKYTI NUOSAVAS LĖŠAS KLIENTŲ LĖŠŲ SAUGOJIMO SĄSKAITOJE, JEI UŽTIKRINAMAS LĖŠŲ ATSKYRIMAS ĮSTAIGOS VIDINĖJE APSKAITOJE (DIDŽIOJOJE KNYGOJE)?

NE

Lietuvos banko lūkestis – ne tik parengti dokumentai, bet ir realiai veikiančios procedūros įstaigos viduje

LŪKESČIŲ RAŠTAS

PARENGTI DOKUMENTUS | Patvirtinti vidaus dokumentus, nustatančius elektroninių pinigų turėtojų ir (arba) mokėjimo paslaugų vartotojų lėšų apsaugos procesą ir tokių lėšų apskaitos ir vidaus kontrolės procedūras

ĮGYVENDINTI PRAKTIKOJE | šiais vidaus dokumentais turi būti nuolat vadovaujama vykdant licencinę veiklą ir jie reguliariai turi būti persvarstomi įstaigų pasirinktu periodiškumu

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Ačiū!

Kviečiame įvertinti renginio kokybę:
www.menti.com kodas: **9492 3953**